
shrIhanumadvratam

श्रीहनुमद्व्रतम्

Document Information

Text title : hanumadvratam

File name : hanumadvratam.itx

Category : hanumaana, hanuman

Location : doc_hanumaana

Transliterated by : Shri Devi Kumar, refined by PSA Easwaran

Proofread by : PSA Easwaran psaeaswaran at gmail

Description-comments : From Hanumatstutimanjari, Mahaperiaval Publication

Acknowledge-Permission: Mahaperiyaval Trust

Latest update : May 28, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 28, 2021

sanskritdocuments.org

shrIhanumadvratam

श्रीऽनुमद्प्रतम्

तत्रादौ ऽनुमद्प्रतं कर्तुमारभमाण आचारानुसारेण
विशिष्टाचारपरम्पराप्राप्तं यथाशक्तिद्रव्यैः पम्पापूजां करिष्ये ।
एति सङ्कल्प्य, मार्गशीर्षमासे शुक्लत्रयोदश्यां प्रतं
करिष्यमाणः द्वादश्यामेव नियतो ब्रह्मचारी जितेन्द्रियः
सम्यग्वात्रिं यापयित्वा ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय
कर्तव्यं सर्वमालोकयति ॥

शौनक उवाच

ऽनुमद्प्रतसङ्कल्पं कर्तुं कामोऽब्रवीज्जनः ।
कस्मिन्देशे प्रतं सम्यक्कर्तव्यं वद सूतज ॥ १ ॥

किं च प्रतं पूर्वतरैः कुत्राचरितमद्भुतम् ।
सन्ति स्थलानि बहुधा गोष्ठवृन्दावनादयः ॥ २ ॥

वापीकूपतडागाधाः कुल्याः कृत्रिमविस्तृताः ।
नद्यो नदाः सागराधाः पर्वताः सरितो द्रुमाः ।
विचार्य बहुधा तस्य वद नो वदतां वर ॥ ३ ॥

सूत उवाच

साधु पृष्टं मडाभागाः सम्यगेवोच्यते मया ।
बहुवः सन्ति देशाश्च पुण्याः पुण्यविवर्धनाः ॥

तथापि वक्ष्ये यद्गुणं तच्छृण्वन्तु मुनीश्वराः ॥ ४ ॥

पूर्वं ऽनुमतः पूजा कृता पम्पासरितटे ।
तस्मात् पम्पासरित्तीरे ऽनुमद्प्रतमुत्तमम् ॥ ५ ॥

नानादेशेषु कर्तव्या पम्पापूजा प्रयत्नतः ।
ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय शौचादिभिरतन्द्रितः ॥ ६ ॥

नित्यकर्म समाध्याशु योगक्षेमं समाविशेत् ।

ततश्च पञ्चभिर्वाद्यैरुपेतो बन्धुभिर्वृतः ॥ ७ ॥

तत्रत्यां य नदीं काञ्चिद्भ्रत्वा स्नात्वा य वाग्यतः ।

अधमर्षाणामन्त्रैश्च शुचिः प्रयतमानसः ॥ ८ ॥

सन्ध्यावन्दनपूर्वं य नित्यकर्म समाप्य य ।

पितृन् सन्तर्प्य यत्नेन ललाटे तिलकोज्ज्वलः ॥ ९ ॥

षोडशाप्युपचारांश्च पम्पायाः सर्वतो व्रती ॥ १० ॥

पम्पा पूजा ॥

डेमकूटगिरिप्रान्तजनानां गिरिसानुगाम् ।

पम्पामावाडयाम्यस्यां नद्यां धृद्यां प्रयत्नतः ॥ आवाहनम्

तरङ्गशतकल्लोलैः रिङ्गतामरसोज्ज्वले ।

पम्पानदि नमस्तुभ्यं गृडाणामसनमुत्तमम् ॥ आसनम्

धृद्यं सुगन्धसम्पन्नं शुद्धं शुद्धाम्बुसत्कृतम् ।

पाद्यं गृडाणाम्पम्पायै मडानदि नमोऽस्तु ते ॥ पाद्यम्

भागीरथि नमस्तुभ्यं सलिलेन सुशोभने ।

अनर्घ्यमर्घ्यमनघे गृह्यतामिदमुत्तमम् ॥ अर्घ्यम्

पम्पानदि नमस्तुभ्यं मडापुण्ये सुशोभने ।

गोदावरीजलेनाद्य गृडाणायमनीयकम् ॥ आयमनीयम्

दुग्धाज्येक्षुरसैः पुण्यैर्दध्नाश्च मधुना तथा ।

पञ्चामृतैः स्नापयिष्ये पम्पानदि नमोऽस्तु ते । पञ्चामृतस्नानम्

शुद्धक्षीरैः शुद्धजलैर्नारिकेलाम्बुभिस्तथा ।

पुण्यैः कृष्णानदीतौर्यैः सिञ्चामि त्वां सरिद्धरे ॥ स्नानम्

मडामूल्यं य कार्पासं दिव्यवस्त्रमनुत्तमम् ।

पम्पानदि मडापुण्ये पम्पाशोभातिशोभने ॥ वस्त्रम्

श्रौतस्मार्तादिसाढर्मकृत्वं पावनं शुभम् ।

यज्ञोपवीतमधुना कल्पये सरिद्धुत्तमे ॥ यज्ञोपवीतम्

कर्पूरगुटिकामिश्रं कस्तूर्या य विमर्दितम् ।

यत्नेन कल्पितं गन्धं लेपयेद्दङ्गं सरिद्धरे ॥ गन्धम्

लक्षाणोक्तान्तरिद्राक्तानक्षतांश्रोतमाञ्जुभान् ।

पम्पानदि गृडाणोमाञ्जुभशोभातिवृद्धये ॥ अक्षतान्

अतसीकुसुमोपेतं पङ्कुरुडलोज्ज्वलम् ।

कुङ्कुमं शङ्करजटासम्भूते सरिदर्पये ॥ कुङ्कुमम्

कज्जलं त्रिजगद्धै मडापुण्ये तरङ्गिणि ।

नेत्रयोः पादमनघं गृह्यतां सरितां वरे ॥ नेत्राञ्जनम्

शतपत्रैश्च कलारैः कुमुदैर्वकुलैरपि ।

मल्लिकाजतिपुन्नागैः केवलैश्चापि यम्पकैः ॥

तुलसीदामभिश्चापि तथा बिल्वदलैरपि ।

पूजयामि मडापुण्ये पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ पुष्पाणि

अथ अङ्गपूजा ॥

गोदावर्यै नमः पादौ पूजयामि । कृष्णायै नमः गुल्फौ पूजयामि ।

पापहारिण्यै नमः जङ्घे पूजयामि । सुभ्रुवे नमः जनुनी पूजयामि ।

उरुतरङ्गिण्यै नमः उरु पूजयामि । तडिदुज्ज्वलजवायै नमः कटिं पूजयामि ।

अम्बुशोभिन्त्यै नमः नितम्बं पूजयामि । अणुमध्यायै नमः मध्यं पूजयामि ।

सुस्तनायै नमः स्तनौ पूजयामि । कम्बुकण्ठ्यै नमः कण्ठं पूजयामि ।

ललिताबाहुतरङ्गायै नमः बाहुं पूजयामि ।

दीर्घवेण्यै नमः वेणीं पूजयामि । सुवक्त्रायै नमः वक्त्रं पूजयामि ।

दुर्वारवारिपूरायै नमः शिरः पूजयामि । सल्लस्रमुभायै नमः सर्वाङ्गं

पूजयामि ॥

सदशाङ्गं शुभं दिव्यं सगुग्गुलमनुत्तमम् ।

साज्यं परिमलोद्भूतं धूपं स्वीकुरु पावने ॥ धूपम्

साज्यमग्निप्रकाशोद्यत्कोटिसूर्यसमद्युति ।

पश्य दीपं प्रसन्नाङ्गे पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ दीपम्

शाख्यन्त्रं स्वर्णपात्रस्थं शाकापूपसमन्वितम् ।

साज्यं दधिपायसं य नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ नैवेद्यम्

पूगैः सुशोभनैश्चापि नागवल्लीदलैर्युतम् ।

ताम्बूलं गृह्यतां देवि पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ ताम्बूलम्

व्रतपूर्तिमडाकीर्तिदिव्यस्कूर्तिप्रकीर्तिदम् ।

कर्तुं कामो व्रतमिदं सौवर्णं पुष्पमर्पये ॥ सुवर्णपुष्पम्

प्रदक्षिणत्रयं देवि प्रयत्नेन प्रकल्पितम् ।

पश्याद्य पावने देवि पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ प्रदक्षिणं

नमस्ते नमस्ते विशालोज्ज्वलाङ्गे

नमस्ते नमस्ते लसत्सत्तरङ्गे ।
 नमस्ते नमस्ते गिरिप्रान्तरङ्गे
 नमस्ते नमस्ते कलङ्कितरङ्गे ॥ नमस्कारं
 अपराधशतं देवि मत्कृतं य द्दिने द्दिने ।
 क्षम्यतां पावने देवि पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ क्षमापाशम्
 पम्पानदि मडापुत्रये तरङ्गिणि ! नमोऽस्तु ते ।
 त्वत्तीरे ऽनुमत्पूजा कृता रामेण धीमता ॥

मनोरथकृलावामिस्तस्याभीष्टं न संशयः ।
 सुग्रीवेश य तीरेऽस्मिन्कपिवर्येण ते कृतम् ॥
 संस्कृतं य मनोवाञ्छा सडस्तस्य बलवू सा ।
 अतस्त्वन्नीरपुलिने कृते ऽनुमतो प्रते ॥

श्रेयांसि मम सर्वाणि न विद्वानि भवन्त्विड ।
 एति सम्प्रार्थ्य पम्पाण्यां नदीं शुभतरङ्गिणीम् ॥
 कलशोदकपाणिश्च गच्छेत् स्वगृहमादरात् ॥
 एति पम्पापूजा ॥

देशकालौ स्मृत्वा, मयाऽऽयस्त्रितस्य व्रतस्य सम्पूर्णाकृलावास्यर्थं
 भार्यया सड ऽनुमत्पूजा करिष्ये । एति सडुल्य
 (पीठस्य अधोभागे)-अतलाय नमः । वितलाय नमः । सुतलाय नमः ।
 रसातलाय नमः । तलातलाय नमः । मडातलाय नमः । पातालाय नमः ।
 तत्र अगाधसर्वतःशब्दात्मने नमः । तत्र कमले कमलाय नमः ।
 तद्गुपरि सडस्रमणिङ्कणाप्रकाशमानशेषाय नमः ।
 अष्टदिग्गजैर्भ्यो नमः ।
 तद्गुपरि भूमण्डलाय नमः । तपोलोकाय । मडलोकाय नमः ।
 सत्यलोकाय । अष्टदिक्पालकेभ्यो नमः । तन्मध्ये मेरवे नमः ।
 मेरोर्दक्षिणदिग्भागे द्रोणशैलाय नमः । तन्मध्ये सुरतरवे नमः ।
 तन्मूले सुवर्णविटिकायै नमः । वेद्यां वृक्षस्य पूर्वभागे
 नवरत्नभयितथारुरत्नपीठाय नमः ।
 (ऽनुमत् पीठे अलङ्कृतं कलशं निधाय)
 ॐ नमो भगवते वायुनन्दनाय नमः । एति कलशास्थापनम् ।
 ततः देशकालौ सङ्कीर्त्य सीतासमेतश्रीरामयन्द्रध्यानादि मानसं

इत्वा श्रीहनुमन्तमावाडयेत् । प्राणप्रतिष्ठां च विधिवत्सुर्यात् ॥

द्वादशग्रन्थिपूजा -

अञ्जनासूनवे नमः प्रथमग्रन्थिं पूजयामि ।
 हनुमते नमः द्वितीयग्रन्थिं पूजयामि ।
 वायुपुत्राय नमः तृतीयग्रन्थिं पूजयामि ।
 मलाबलाय नमः चतुर्थग्रन्थिं पूजयामि ।
 रामेष्टाय नमः पञ्चमग्रन्थिं पूजयामि ।
 द्वाल्गुनसभाय नमः षष्ठग्रन्थिं पूजयामि ।
 पिङ्गाक्षाय नमः सप्तमग्रन्थिं पूजयामि ।
 अमितविडम्बाय नमः अष्टमग्रन्थिं पूजयामि ।
 कपीश्वराय नमः नवमग्रन्थिं पूजयामि ।
 सीताशोकविनाशनाय नमः दशमग्रन्थिं पूजयामि ।
 लक्ष्मणप्राणदात्रे नमः एकादशग्रन्थिं पूजयामि ।
 दशग्रीवदर्पघ्नाय नमः द्वादशग्रन्थिं पूजयामि ।
 भविष्यद्ब्रह्मणेनमः त्रयोदशग्रन्थिं पूजयामि ।

(अङ्ग पूजा)

हनुमते नमः पादौ पूजयामि ।
 सुग्रीवसभाय नमः गुल्फौ पूजयामि ।
 अङ्गदमित्राय नमः जङ्घे पूजयामि ।
 रामदासाय नमः उरु पूजयामि ।
 अक्षघ्नाय नमः कटिं पूजयामि ।
 लङ्कादलनाय नमः वालं पूजयामि ।
 रामदासाय नमः नाभिं पूजयामि ।
 सागरोल्लङ्घनाय नमः मध्यं पूजयामि ।
 लङ्कामर्दनाय नमः देशावलिं पूजयामि ।
 सञ्जुवनीर्त्रे नमः स्तनौ पूजयामि ।
 सौमित्रिप्राणदाय नमः वक्षः पूजयामि ।
 कुण्ठितदशकण्ठाय नमः कण्ठं पूजयामि ।
 रामाभिषेककारिणे नमः हस्तौ पूजयामि ।
 मन्त्ररथितरामायणाय नमः वक्षत्रं पूजयामि ।
 प्रसन्नदण्डनाय नमः वदनं पूजयामि ।

पिङ्गनेत्राय नमः नेत्रं पूजयामि ।
 श्रुतिपारगाय नमः श्रुतिं पूजयामि ।
 उर्ध्वपुण्ड्रधारिणे नमः कपोलं पूजयामि ।
 मणिकण्ठमालिने नमः शिरः पूजयामि ।
 सर्वाङ्गीष्टप्रदाय नमः सर्वाङ्गं पूजयामि ।

दोरग्रहणम्

अञ्जनीगर्भसम्भूत रामकार्यार्थसम्भव ।
 वरदातः कृता पूजा रक्ष मां प्रतिवत्सरम् ।

प्रतोधापनं - यजमानो मडानद्यां माध्याह्निकस्नानं कृत्वा,
 नित्यकर्म विधायाऽऽचार्य-ब्रह्मऋत्विग्भिः सङ्गोपविश्य,
 प्राणानायम्य,

अथ शुभतिथौ धर्मपत्नीसमेतस्य मम

ऽनुमद्-प्रतकल्पोक्त-सम्पूर्णाङ्गलावाप्तये

धर्मार्थ-काम-मोक्ष-यतुर्विध-पुरुषार्थसिद्ध्यर्थं

श्रीमदाञ्जनेयप्रीत्यर्थं य ऽनुमद्प्रतोधापनाभ्यं कर्म करिष्ये ।

अस्मिन् कर्मणि आचार्यत्वं भवन्तः कुर्वन्त्विति वेदवेत्तारे कुटुम्बिनं

वित्तहीनं शान्तमाचारवन्तं ब्राह्मणमाचार्यत्वे नियोज्य, अ एवं

लक्षाणसङ्घुक्तमपरं ब्राह्मणं नियोज्य, ततः त्रयोदशकलशावाङ्गनाथं

त्रयोदशब्राह्मणानृत्विग्विधौ नियोज्य अवेवमावरणं कृत्वा, ततो

निष्कमात्रसुवर्णेन, तर्धेन यथाशक्ति वा ऽनुमत्प्रतिमां कृत्वा

प्राणानायम्य, ऽनुमद्-प्रतोधापनाङ्गत्वेन पम्पापूजां कृत्वा,

पुनः प्राणानायम्य, शुभतिथौ धर्मपत्नीसमेतस्य मम

मनोवाञ्छाङ्गलसिद्ध्यर्थं

श्रीमदाञ्जनेयप्रीत्यर्थमाञ्जनेयप्रतिमापूजां करिष्ये ।

एति सङ्कल्य,

तत्प्रतिमाशुद्ध्यर्थं पञ्चामृतस्नपनं कृत्वा, मूलमन्त्रेण

शुद्धोदकस्नपनं कृत्वा, पञ्चप्रस्थपरिमितश्रोततण्डुलोपरि

अलङ्कृतपूर्णाङ्गकलशं संस्थाप्य तद्गुपरि प्रतिमामाधाय

प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा । ततस्त्रयोदशकलशान्

प्रतिमावेष्टितांस्तण्डुलेषु निधाय, कलशपूजां कृत्वा,

तेषु कलशेषु वस्त्राण्यवेष्ट्य, तेषु नानाविधङ्गलानि दत्वा,

कलशपूजां कृत्वा, ततः पीठार्यनं कुर्यात् ॥

पीठस्थाघस्तले - अतलाय नमः । वितलाय नमः ।

सुतलाय नमः । रसातलाय नमः । तलातलाय नमः ।

महातलाय नमः । पातालाय नमः ।

तथागाघसर्वतोभुज-सुधाधिभ्यां नमः । तत्र कमठाय नमः ।

तद्गुपरि - सडस्रकृषिं कृष्णामण्डित-मण्डिप्रकाशिताशेषलोकशेषाय नमः ।

अष्टदिग्गजेश्वर्यो नमः । तद्गुपरि भूमाण्डलाय नमः ।

दिकपालेश्वर्यो नमः । तन्मध्ये मेरवे नमः ।

मेरोर्दक्षिणदिग्भागे रत्नसानवे नमः । तन्मध्ये सुरतरवे नमः ।

तन्मूले सुवर्णविदिकायै नमः । वेद्यां वृक्षस्य पूर्वभागे

नवरत्नभञ्जितनूतनपीठाय नमः । (अेवं भावयित्वा)

स्वामिन् ! सर्वजगन्नाथ ! यावत् पूजावसानकम् ।

तावत् त्वं प्रीतिभावेन प्रतिमायां स्थिरो भव ॥

ततस्त्रयोदशग्रन्थियुक्तदोरकं प्रतिष्ठाप्य,

ध्यानम् -

वन्दे विद्युद्गलयलसितं ब्रह्मसूत्रं ध्यानं,

कर्णद्वन्द्वे कनकवलये कुण्डले धारयन्तम् ।

सत्कौपीनं कटिपरिलुप्तं कामरूपं कपीन्द्रं

नित्यं ध्यायाम्यनिलतनयं वज्रदं वरिष्ठम् ॥

प्रतप्त-जाम्बूनद-दिव्यमंसं दृष्टीष्यमानाग्निविभासुराक्षम् ।

प्रकुल्ल-पङ्कुरुड-शोभनास्यं ध्याये दृष्टिस्थं पवमानसूनुम् ॥

अथ कल्पोक्तप्रकारेण आवाडनादि -षोडशोपचारान् कृत्वा

नमःसर्वहितार्थाय जगदाराध्यकर्मणे ।

अमेयायाञ्जनेयाय पुनरर्घ्यं पुरोऽर्पये ।

एति प्रसन्नार्घ्यं समर्पयामि नमः ।

भक्त्या प्रकल्पितैरैरुपचारैश्च षोडशैः ।

भगवन् हनुमन्नीश ! प्रीयतां मे प्रियोक्तिभिः ॥

उपचारसमर्पणं यस्य स्मृत्या य नामोक्त्या तपोयज्ञाङ्कियादिषु ।

न्यूनं सम्पूर्णांतां याति सद्यो वन्दे तमभ्युतम् ॥

अेवं रात्रौ प्रथमयामपूजां कृत्वा,

तस्यां रात्र्यां प्रतिधामपूजां कुर्वन्,
गीतवादित्रादिभिर्मङ्गलध्वनिभिर्भागवतपठनादिपुराण-
श्रवणादिभिर्जागरणं कृत्वा, परेद्युः प्रभाते मछानधां आछमणैः सछ
स्नानं कृत्वा, नित्यकर्म विधाय गन्धादिभिरलङ्कृत्य, गृहमागत्य,
पूर्ववत्पूजां कृत्वा, छनुमद्व्रतोधापनाङ्गछोमं कुर्यात् ।
क्षीरात्रेनाज्येन पिष्यलसमिद्धिभिः कल्पोक्तद्रव्येण
मूलमन्त्रेणैषोत्तरसछस्रमष्टोत्तरशतं वा छोमं कुर्यात् ।
पूर्याछुतिं दत्त्वा, आछमणे दक्षिणां दत्त्वा, तत आचार्यं पूजयित्वा,
प्रतिमां सवस्त्रां सालङ्कारां सतण्डुलां च दत्त्वा, तद्दानसाद्गुणार्थं
दक्षिणां दत्त्वा, आचार्याय सवत्सां सालङ्कारां पयस्विनीं गां दधात् ।
तत ऋत्विग्भ्यः सवस्त्रान् कलशान् दत्त्वा दक्षिणां च दत्त्वा,
विशिष्टपङ्गुदीनान्धङ्गपणञान् आछमणान् सन्तर्प्य, ऋत्विगादि-
आछमणान् शतं पञ्चाशत्, पञ्चविंशतिं त्रयोदश वा आछमणान्
मिष्टान्नभोजनेन सन्तर्प्य, भूरिदानं विभवानुसारेण कुर्यात् ।
अेवं कुर्वन् यजमानः कृतार्थो भवति ।
छनुमान् सुप्रीतो वरदो भूत्वा पुत्रपौत्रादि सर्वकामान्
प्रयच्छति । छति शौनकादिकान् प्रति सूतः प्रोवाच । छति ॥

From Hanumatstutimanjari, Mahaperiaval Publication

Proofread by PSA Easwaran psaeaswaran at gmail

—
shrIhanumadvratam

pdf was typeset on May 28, 2021

—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

